

PM 2013: RVII (001-1646/2012)

**Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om
fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt
Remiss från Socialdepartementet
Remisstid den 24 januari 2013.**

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt” hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Marie Ljungberg Schött anför följande.

Ärendet

Europeiska kommissionen föreslår att en fond för europeiskt bistånd till de som har det sämst ställt inrättas. Fondens budget föreslås omfatta cirka 22,5 miljarder kronor för perioden 2014-2020. Fonden ska inriktas på livsmedelbrist, hemlöshet och barns materiella fattigdom.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialförvaltningen för yttrande.

Stadsledningskontoret anser att direkta socialpolitiska stödinsatser ska vara ett ansvar för varje enskilt medlemsland och motsätter sig därför kommissionens förslag till en fond för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt. Kontoret menar att kommissionens förslag inte är förenligt med den fördragsfästa subsidiaritetsprincipen och att det därför bör avstyrkas i sin helhet.

Socialförvaltningen anser att fattigdom och social utestängning främst ska bekämpas genom att underlätta ett inträde på arbetsmarknaden. Förvaltningen stödjer kommissionens strategi för aktiv inkludering, som innebär en aktiv arbetsmarknadspolitik, tillgång till sociala tjänster av god kvalitet samt en grundläggande ekonomisk trygghet för alla oavsett om man har möjlighet att arbeta eller inte. Den föreslagna fonden motsvarar däremot inte de tre grundpelarna i den aktiva inkluderingsstrategin. I enlighet med strategin för aktiv inkludering är det av största vikt att förbättra arbetssätt och utveckla nya metoder för att inkludera fler på arbetsmarknaden.

Mina synpunkter

Många EU-länder befinner sig i ett svårt ekonomiskt läge, något som kan medföra sociala problem. Lösningen på dessa problem är dock inte en europeisk fond. Istället är det viktigt att slå fast att varje land har ett grundläggande ansvar för sina medborgare. Direkta stödinsatser i form av att leverera livsmedel och de allra nödvändigaste materiella varorna bör fortsatt åligga respektive land. Vi motsätter oss därför kommissionens förslag till en fond för europeiskt bistånd till de som har det sämst ställt. Kommissionens förslag är inte heller förenligt med den fördragsfästa subsidiaritetsprincipen. Det är viktigt att EU under perioden 2014-2020 får en budget som bidrar till att stimulera tillväxt i Europa så att fler arbetstillfällen skapas. Detta är i grunden avgörande för att färre människor ska hamna i socialt utsatta situationer. I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt” hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Stockholm den 16 januari 2013

MARIE LJUNGBERG SCHÖTT

Bilaga

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Snarare än att verka för fortsatt ensidig ekonomisk tillväxt borde EU ta tydliga initiativ till en omställning till ett långsiktigt hållbart samhälle, det vill säga både ekonomiskt, ekologiskt och socialt. Som socialförvaltningen påpekar bör fattigdom och social utestängning bland annat bekämpas genom att underlätta inträde på arbetsmarknaden. Det kan till exempel ske genom en rättvisare fördelning av arbete och investeringar i moderna bostäder och förnybar energi.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (MP) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Vi har en oerhört allvarlig ekonomisk kris i Europa, med massarbetslöshet och fattigdom. Att krisen har gått så långt att EU lanserar en särskild fond för de ”värsta och mest destruktiva formerna” av fattigdom, matbrist, hemlöshet och materiella brister som drabbar barn visar den desperation som finns i Europa. Människorna i länderna måste dock hjälpas på annat sätt.

Det är nästan ogripbart att nästan en fjärdedel av alla européer, 116 miljoner människor, under år 2010 riskerade fattigdom eller social utestängning. Att 43 miljoner inte hade råd att ens varannan dag äta kött, kyckling, fisk eller motsvarande vegetarisk mat. Att 4,1 miljoner var hemlösa 2009-2011. Att 25,4 miljoner barn riskerar fattigdom eller social utestängning.

Vänsterpartiet anser att det är valutaunionen som skapat och fördjupat de ekonomiska problemen i flera euroländer, som har drabbat människor så hårt. EMU tvingar länderna att föra en ekonomisk politik, ränta och växelkurs som inte passar. Bankernas risktagande och ansvarslösa utlåning la grund för krisen. Lösningen är mer nationellt självbestämmande över den ekonomiska politiken, inte mindre. Skuldnedskrivningar kommer att bli nödvändiga och vägen tillbaks bli mycket svår. Sannolikt måste ett land som Grekland överge euron.

ÄRENDET

Socialdepartementet har remitterat Europeiska kommissionens förslag till förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (COM(2012) 617 final) till Stockholms stad för yttrande. Fonden ska bidra till att uppnå EU:s mål, fastlagt i Europa 2020-strategin, om att till år 2020 minska antalet personer som är drabbade av eller riskerar fattigdom och social utestängning med minst 20 miljoner. För att omvandlas till lag måste förslaget antas av Europaparlamentet och rådet.

Förslaget bygger på och vidareutvecklar de idéer kommissionen i juni 2011 lade fram i sitt förslag till ny långtidsbudget för EU för perioden 2014-2020. Långtidsbudgeten (formellt *fleråriga budgetramen*) sätter de politiska och ekonomiska ramar för EU:s olika verksamhetsområden, däribland sammanhållningspolitiken till vilken den föreslagna fonden räknas. Kommissionens budgetförslag omfattar cirka 10 000 miljarder kronor för hela sjuårsperioden. Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt föreslås få drygt 22,5 miljarder kronor. Europeiska rådet väntas nå en överenskommelse om långtidsbudgeten vårvintern 2013.

Den föreslagna fonden är tänkt att ersätta det EU-program som sedan 1987 har fördelat överskott inom den gemensamma jordbrukspolitik som livsmedelshjälp till fattiga. Detta program kommer att upphöra efter år 2013, då flera medlemsstater har blockerat dess förlängning. Sverige har inte deltagit i programmet.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialförvaltningen för yttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret är medvetet om den svåra sociala situation som råder i många EU-länder; en situation som har förvärrats påtagligt av den pågående ekonomiska och finansiella krisen. EU har en viktig roll att spela på det socialpolitiska området genom att främja samarbete mellan medlemsstaterna i deras arbete för att motverka fattigdom och social utestängning. Stadsledningskontoret anser dock att direkta socialpolitiska stödinsatser ska vara ett ansvar för varje enskilt medlemsland och motsätter sig därför kommissionens förslag till en fond för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt. Kontoret menar att kommissionens förslag inte är förenligt med den fördragsfästa subsidiaritetsprincipen¹ och att det därför bör avstyrkas i sin helhet.

Kommunstyrelsen yttrade sig i februari 2012 över EU:s kommande långtidsbudget och sammanhållningspolitik (dnr 003-33/2012). Stadens utgångspunkt är att långtidsbudgeten bör reduceras och skattebetalarnas pengar värnas. Det är inte acceptabelt att skattepengar kan gå till projekt som inte bidrar till konkret nytta för EU:s medborgare. EU ska endast vidta

¹ *Subsidiaritetsprincipen* (artikel 5.3 i EU-fördraget): ”unionen [ska] på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, vare sig på central nivå eller på regional och lokal nivå, och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning och verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå.”

åtgärder om agerande på unionsnivå tillför ett tydligt mervärde jämfört med nationella, regionala eller lokala initiativ. Mot denna bakgrund bör, enligt staden, EU-budgeten inte bara minskas utan även reformeras i grunden. Det är avgörande att EU under perioden 2014-2020 får en budget som bidrar till att stimulera tillväxt i Europa och därmed medverkar till att dra kontinenten ur den djupa ekonomiska kris den för närvarande befinner sig i.

Stadsledningskontoret anser inte att kommissionens förslag om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt ligger i linje med stadens syn på EU:s kommande långtidsbudget och sammanhållningspolitik och motsätter sig därför den föreslagna fonden även av denna anledning.

Socialförvaltningen

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen inser att många invånare i flera medlemsstater befinner sig i en mycket utsatt situation och förstår att det finns ett stort behov av insatser i linje med fondförslaget. Det borde dock vara medlemsstaternas ansvar att tillgodose basbehov för de medborgare som inte själva klarar detta. Förvaltningen menar att EU- projekt som finansieras med struktur-fondsmedel i fortsättningen precis som nu, snarare ska syfta till ett utvecklingsarbete för att förbättra möjligheterna till social inkludering. Från förvaltningens sida finns ett stort intresse att genomföra projekt gemensamt med andra länder för att utveckla metoder som syftar till att bekämpa fattigdom och social utestängning. Direkta stödinsatser i form av att leverera livsmedel och de allra nödvändigaste materiella varorna borde dock vara ett nationellt ansvar, då det inte finns ett tydligt vinstsyfte med en europeisk samordning. EU-finansierade projekt borde istället innehålla ett incitament av att driva utvecklingen i önskvärd riktning. I den föreslagna fondens syfte finns dock inte tillräckligt med potential att skapa förändring för individen. Därmed borde fondens syfte att möta basbehov förbli ett nationellt ansvar snarare än ett europeiskt. Enligt förslaget kan fonden stödja åtgärder som kan bidra till social inkludering i kombination med att tillfredsställa basbehov. Förvaltningen anser att tyngdpunkten måste vara just på åtgärder som kan stödja en social inkludering.

Förvaltningen menar att fattigdom och social utestängning främst ska bekämpas genom att underlätta ett inträde på arbetsmarknaden. Förvaltningen stödjer kommissionens strategi för aktiv inkludering, som innebär en aktiv arbetsmarknadspolitik, tillgång till sociala tjänster av god kvalitet samt en grundläggande ekonomisk trygghet för alla oavsett om man har möjlighet att arbeta eller inte. Den föreslagna fonden motsvarar däremot inte de tre grundpelarna i den aktiva inkluderingsstrategin. I enlighet med strategin för aktiv inkludering är det av största vikt att förbättra arbetssätt och utveckla nya metoder för att inkludera fler på arbetsmarknaden.

Inom Europeiska socialfonden (ESF) har det funnits goda möjligheter att arbeta med utveckling av metoder för att stödja personer till ett inträde i arbetslivet. Stockholms stad driver ett flertal ESF-finansierade arbetsmarknadsprojekt. Ett problem på grund av det medfinansieringssystem som ESF-projekt bygger på för närvarande har dock varit att arbeta med dem som står längst ifrån arbetsmarknaden såsom missbrukare, hemlösa och de som står utan ersättning i form av försörjningsstöd, arbetslöshetsförsäkring eller stöd från försäkringskassan. Förvaltningen skulle snarare önska en socialfond som möjliggör att fokusera på de personer som står längst bort från arbetsmarknaden.

Förvaltningen kan konstatera att ett av de projekt som staden är engagerad i skulle kunna vara aktuellt för att söka medel ur den föreslagna fonden. ESF-projektet Crossroads drivs av Stadsmissionen i samverkan med Frälsningsarmén och de offentliga medfinansiärerna Arbetsförmedlingen och Socialförvaltningen, Stockholms stad. Crossroads är ett informations- och stödcenter för EU-migranter i Stockholm. Bakgrunden till projektet är att öppna dag-

verksamheter för hemlösa under senare år har besökts av allt fler EU-migranter. Innan Crossroads startade i mars 2010 utgjorde EU-migranter till och med en majoritet av dem som kom till dagverksamheter för hemlösa. Eftersom målgruppen hade önskemål om helt annan service och hjälp än övriga hemlösa fanns ett behov av att utveckla ett nytt arbetssätt för att möta målgruppen. Syftet med projektet Crossroads är att utveckla ett arbetssätt för att stödja EU-migranter och därmed minska socialt utanförskap och fattigdom. Crossroads erbjuder en kombination av basbehov (mat, tvätt, dusch) och råd/stöd på sitt eget språk (information om svenska arbetsmarknaden, svenska kurs, översättning av betyg/intyg, juridisk hjälp, kontakt med sitt hemlands ambassad mm). I mars 2013 avslutas ESF-projektet med nuvarande finansiering, eventuellt kan projektet bli beviljat en förlängning på ett år av ESF. År 2014 är dock finansieringen av verksamheten oklar. Förvaltningens ståndpunkt som nämnts tidigare, att basbehov ska vara ett nationellt ansvar innebär en svårighet i det här fallet, då ingen svensk myndighet har ett uttalat ansvar för Crossroads målgrupp.

Avslutningsvis, anser förvaltningen att det i första hand bör vara medlemsstaternas ansvar att tillgodose basbehov för sina medborgare och att EU-finansierade projekt istället bör ha tydligt fokus på att utveckla nya verksamheter och arbetssätt för att öka självförsörjningsgraden. Exemplet Crossroads visar på att det i medlemsstaterna kan finnas behov av verksamhet riktad till personer som inte omfattas av landets sociala biståndssystem. Förvaltningen vill istället för att förorda en fond för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt framhålla vikten av att de förslag som finns om att vika 20 procent av ESF:s budget till att bekämpa fattigdom genom utvecklingsprojekt inom den europeiska socialfonden får gehör i förhandlingarna om utformningen av strukturfonderna. Det skulle innebära goda och nödvändiga utvecklingsmöjligheter inom det sociala arbetet.